

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinque, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

4. Vtrum malitia moralis actus voluntatis præter entitatem eius addat rationem moralem positivam, vel tantum privativam.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

ad 2. & 3. & 4. dicit malum, ut sic, opponi priuati-
 ue bono, contrarie verò ratione alicuius boni,
 quod necesse est manere in eo quod denomina-
 tur malum. Idem *quest. 3. de potentia artic. 6. ad 2. &*
in 2. ad 40. artic. 1. ad 5. Ad secundam Anselmus
lib. de casu diaboli cap. 26. in hoc ponit differentiam
 inter mala naturalia, & moralia, quod in priori
 malo, quod ipse vocat *incommoditatem*, interdum
 malitia nihil reale est: ut cecitas, interdum vero
 est aliquid, ut dolor: in posteriori autem malo,
 quod ipse vocat *iniustitiam*, semper dicit maliti-
 am esse nihil, quod fortasse dixit propter mora-
 litatem indirectè voluntariam, quæ in omni
 actu malo necessarid includitur, nihilominus,
 absolute loquendo, ego responderem, etiam in
 naturalibus formam posituam non esse malam
 ratione positui, ut sic, nisi quatenus includit
 aliquam priuationem, vel negationem, quæ autem
 hæc fit explicabo commodius post sectionè
 sequentem. Ad tertiam iam declaratum est so-
 lam physicam tendentiam non sufficere ad rati-
 onem mali moralis; quid vero vltius adden-
 dum sit, superest explicandum, in gratiam vlti-
 mi argumenti.

SECTIO IV.

*Virum malitia moralis actus voluntatis præ-
 ter entitatem addat rationem moria-
 lem positiuam, vel tantum
 priuatiuam,*

I. Ratio dubi-
 tandi pro
 vtraque par-
 te.

Ratio dubii est, quia nulla priuatio potest in-
 telligi in actu voluntatis, quæ compleat rati-
 onem malitiæ, nam ista esse deberet carentia
 honestatis debite actui, sed actui malo nulla ho-
 nestas debetur, nã potius repugnat speciei talis
 actus, ergo. Maior patet quia malitia nõ consistit
 in negatione rei non debite, nõ est enim homo
 malus si caret bonitate sibi non debita: sicut nec
 dicitur res imperfecta eo quod non habet per-
 fectionem sibi non debitam, in contrarium est,
 quia omnes Sancti citati requirunt negationem
 aliquam, seu priuationem ad rationem mali.

II. Opinio quo-
 rumdam in
 cuius gra-
 tiam vocan-
 tur quatuor
 in actu vo-
 luntatis.

In hac re est multorum opinio, consistere hæc
 malitiam in quadam positua ratione, seu rati-
 one morali, quam, ut explicem, distinguamus
 varias moralitates, quæ possunt esse in actu vo-
 luntatis. Prima est, & communissima ratio li-
 beri, seu deliberati actus, de qua nulla est cot-
 raueria, nam ex hac denominatione, ut sic,
 non sumitur denominatio boni, vel mali, quia
 de se est indifferens, & communis, neque hæc
 ipsa denominatio excludit omnem negatio-
 nem, vel priuationem: requirit vero tale obie-
 ctum, quod non valeat voluntati necessitatem
 inferre, & in voluntate requirit potestatem ad
 suspendendum actum. Secunda denomina-
 tio est, qua actus voluntatis dicitur difformis
 legi, seu rectæ rationi, quæ in actu nihil reale po-
 nit præter entitatem physicam eius, & dicta-
 men rectæ rationis vel actuale, vel quod in esse
 deberet, inde enim resultat illa denominatio,
 vel relatio, & in hac multi ponunt rationem
 malitiæ, & consequenter loquuntur, nam boni-
 tatem ponunt in conformitate contraria. Et
 potest hoc confirmari ex illa definitione pecca-
 ti est dictum, vel factum contra legem Dei: nam idem est
 esse contra legem, & contra rationem, illa au-
 tem contrarietas consistit tantum in prædicta
 contrarietate, quia scilicet voluntas facit, quod
 ratio negat esse faciendum, & huius etiam sig-
 num est, quod stante eodem actu voluntatis, &
Suarez in primam secundam D. Thom.

mutato dictamine intellectus mutatur malitia;
 solum quia mutatur illa difformitas: ergo sig-
 num est in illa consistere malitiam, sicut à simili
 ex veritate, & falsitate confirmari potest. Tertio
 potest in actu voluntatis malo considerari dif-
 convenientia quædam, ac disproporatio quam
 habet cum natura rationali, ut sic, & in hoc po-
 nunt alii huiusmodi malitiam, & differt hæc o-
 pinio à præcedenti, solum in hoc: quod illa vide-
 tur considerare difformitatem inter actus ipsos
 intellectus, & voluntatis, hæc autem inter actum
 voluntatis, ut hic, & nunc tendentis in tale ob-
 iectum propositum, & ipsam naturam homi-
 nis, ut homo est, ut latius supra *disput. 4. sect. 2.*
 tractando de obiectiua bonitate, & hoc modo
 videtur valde probabilis hæc opinio, quia, sicut
 supra dicebam, bonitas respectiua, seu respectu
 alterius, solum addit convenientiam, ergo ma-
 litia etiam respectiua, qualis est hæc, de qua agi-
 mus addit solum disproporcionem, & discor-
 dientiam inter formam, seu actum, & hominem
 cui talis actus dicitur malus: sicut in naturali-
 bus calor ut sit malus aquæ, solum addit disprò-
 portionem cum natura aquæ: hæc autem vide-
 tur esse quid positiuum, sicut dicitur esse relatio
 inæqualitatis, vel dissimilitudinis. Quarto po-
 test in actu voluntatis considerari voluntarium
 illud indirectum, quo voluntas vult recedere à
 recta ratione per actum ipsum, quo voluntas
 conuertitur ad obiectum præuium, seu dissen-
 taneum rationi, nam illud voluntarium æqui-
 ualet moraliter actui positiuo, quo voluntas di-
 rectè velle posset illam deordinationem: ergo
 rectè dicitur esse in actu moralis quædam ratio
 positiuua.

III. Hæc quæstio non videtur magni momenti, nam cum hæc moralitas non addat actui ve-
 ram, & physicam realitatem sine magno incò-
 modo videtur posse concipi per modum positui
 aut priuati: nihilominus simpliciter dicen-
 dum est malitiam moralem actus interioris nõ
 consistere in sola aliqua ratione positua morali,
 sed includere priuationem, seu negationem
 aliquam. Hæc est communis sententia, quæ sum-
 mitur ex D. Thoma 1. 2. q. 18. artic. 1. & artic. 8. ad
 primum, & *quest. 20. artic. 1. & de potentia quest. 3. art.*
6. ad 12. & 1. part. quest. 5. articulo 3. ad 2. & articulo 5.
ad 4. vbi adducit Augustinum libro de Natura bo-
ne capite 3. & 4. dicentem modum speciem, & ordinem
in quantum talia sunt, bona esse dici autem mala, quia
vel minora sunt, quam esse debuerunt, vel quia non his re-
bus accommodantur, quibus accommodanda sunt. De-
nique 2. 2. questione 118. articulo quinto, & questione
162. articulo sexto, dicit peccatum quatenus ma-
lum est in quadam corruptione consistere, idem pro-
band loca superius adducta sect. præced. numero 8.
 & sequitur Capreolus in 2. d. 35. præsertim ad 2. &
 6. contra primam conclusionem. Ferrar. 3. contra
 Gentes cap. 9. Caietan. etiam supra admittit in
 malis actibus aliquam priuationem, Altiifod.
 lib. 2. summa tractatu 26. capite tercio. Alenf. 2. part. qu.
 100. memb. 1. Henr. quodlibet. 1. questione 25. Marfil. in
 2. quest. 21. artic. 1. & alii sectione præcedenti citati, &
 colligitur etiam ex sententiis Patrum ibidem ad-
 ductis, quia non solum negant malitiam esse re
 aliquam, sed etiam affirmant constitui negati-
 one aliqua, seu priuatione, ut maxime videre li-
 cet in Dionysio, Augustino, & Anselmo, fauet et-
 iam Aristoteles 7. *Physicorum textu 17. cap. 3.* di-
 cens virtutem esse perfectionem quandam, vi-
 tium vero esse corruptionem, atque remotio-
 nem virtutis.

Ratione declaratur primo in generali: quia
 quamuis moralis ratio non addat nouam enti-
 tatem

A a tatem

tate intrinsecam actui, tamen vt intelligatur esse per modum rationis positivæ, necesse est, vt oriatur ex denominatione ab aliqua forma positiva (etiam si illa sit tantum extrinseca) siue realiter existente, siue quæ moraliter æstimatur, ac si existeret; hic autem nulla talis forma excogitari potest à qua actus denominatur malus.

V. Secundo in speciali hoc declaratur discurrendo breuiter per singulos modos supra positos in *scurrens per num. 2.* Primus vero de ratione liberi iam expeditus est. Secundus, qui explicatur per difformitatem in *n. 2.* tatem à ratione recta, dupliciter intelligi potest, vt in similibus supra dictum est *disput. 4.* primo intelligendo per rationem rectam non solum actum intellectus applicantem voluntati obiectum, & iudicantem quale illud sit: & hoc modo quicquid sit de illa difformitate, an positivum quid sit, an priuativum: tamen certum est non posse in ea, vt sic, consistere malitiam actus; tum quia dictamen rationis hoc modo solum concurrat, vt conditio necessaria, non vt forma actus voluntatis: tum etiam, quia actus voluntatis non est malus, quia talis iudicatur, sed è contrario: ideo vere iudicatur malus, quia talis est: tum denique, quia hæc difformitas est quid resultans ex concomitantia actuum. Secundo modo intelligere possumus per dictamen rationis legem, & hæc si proprie, & in rigore sumatur, non est per se necessaria ad malitiam saltem in omnibus actibus, vt constat ex dictis *sect. 1. huius disputationis*: in quibus autem necessaria est, id est, in his, qui sunt mali, quia prohibiti, conformitas, vel difformitas cum lege in tantum pertinet ad rationem malitiæ, in quantum lex transit in rationem obiecti, cuiusque transgressio voluntaria est, nam oppositorum eadem est ratio: ostendi autem supra conformitatem ad legem in tantum pertinere per se ad formalem bonitatem actus, in quantum subit lex rationem obiecti: eadem est ergo ratio malitiæ seruata proportione, nam ad bonitatem necessarium est, vt sit formale, seu directum: ad malitiam vero satis est quod sit materiale, & indirectum: ergo difformitas à lege non potest constituere malitiam per modum cuiusdam relationis ad suum terminum, loquendo proprie de relatione resultante reali, aut rationis: ergo per modum habitudinis actus ad obiectum: ergo hic modus difformitatis coincidit cum ultimo seu quarto posito ad finem *numero 2.* de voluntario indirecto circa legis transgressionem, seu rationis deordinationem: sed illud non consistit in ratione pure positivæ, vt ostendam *num. 7.* ergo.

VI. Tercius modus erat de difformitate actus ad naturam rationalem, & in hoc verum quidem est hanc difformitatem complecti rationem turpitudinis, & malitiæ in ipso actu, vt recte probat argumentum de conformitate, in qua bonitas consistit. Et ex malo naturali idem suaderi potest: calor enim est malus aquæ, quia est dissentaneus naturæ illius, & motus sursum est malus terræ, quia repugnat naturali inclinationi eius: at non minus quodlibet vitium repugnat naturali, & perfectissimæ inclinationi naturæ rationalis. Dico tamen hanc disconuenientiam non esse aliquid positivum, sed includere negationem, seu priuationem aliquam, quod expresse docuit Dionysius *d. c. 4.* vbi inter alias priuationes ponit ineptam dissimilium compositionem, & defectus naturalis constitutionis conuenientiam, aptæque compositionis: & idem sentit *Diu. Thomas locis supra citatis.* Et ratione declaratur, quia in yniuersum, omnis dissimili-

tudo, contrarietas, & repugnancia in suo intrinseco conceptu includit negationem aliquam, sicut distinctio, seu multitudo includit in suo conceptu negationem vnionis: & contrarietas requirit impossibilitatem oppositarum formarum in eodem subiecto, quæ impossibilitas negatio quædam est: & sic etiam improprio, & disconuenientia dicit quendam improprietudinem ad debitam compositionem, & in altero extremorum dicit carentiam propensionis ad aliud, & sic de aliis. Et hoc maxime verum habet in præfati, quia hæc disconuenientia, quam habet actus malus ad naturam rationalem, prout intelligitur per modum cuiusdam relationis, non fundatur in sola entitate physica actus mali, sed prout includit moralem illam rationem, cuius ratione censetur indirecte voluntaria deordinatio, seu turpitudine ipsius actus, & obiecti: ergo si hæc ratio non est positiva tantum, vt iam dicam, neque illa difformitas, seu disconuenientia potest esse ratio pure positiva.

De ultimo ergo, seu quarto modo, dicendum in primis illudmet, *voluntarium indirectum* in tantum esse malum, in quantum est dissonum rationali naturæ, & vt sic, includere negationem aliquam. Deinde in omni *indirecte voluntario* necesse est aliquam negationem includi, quia cum non sit per solam directam tendentiam voluntatis, in tantum illi tribuitur, in quantum vel non exit in actu, cum exire deberet, vel in quantum vult aliquid repugnando, & quasi deuiando à regula cui se conformare deberet: vel, quod fere idem est, in quantum non tendit in obiectum eo modo, quo tendere deberet: ergo semper in huiusmodi ratione morali includitur aliquid priuativum. Denique *voluntarium ipsum indirectum* in conceptu suo includit carentiam voluntarii obiecti, & vt hoc ipsum *voluntarium indirectum* malum sit, includit disconuenientiam ad rectam rationem, seu rationalem naturam, quam etiam ostendimus non esse sine aliqua negatione præter actus malos, & quatenus *voluntarium* includit recessum à lege, vel à recta ratione, seu quatenus dicit inordinatam conuersionem ad obiectum delectabile, necesse est, vt aliquam negationem, vel priuationem includat, quod ex sequenti questione fiet clarius, in qua expediemus rationem dubitandi in principio huius sectionis positam.

SECTIO V.

Utrum malitia actus voluntatis dicat priuationem rectitudinis, seu bonitatis debitæ.

PRæcipua ratio dubii proposita in *sectione præcedenti num. 1.* propter quam laborant Theologi in explicando, si malitia hæc dicit priuationem, cuiusnam rei priuatio sit, & quid proxime priuet, in qua re est plurimum sententia, malitiam hanc non actum ipsum, sed voluntatem priuare aliqua perfectione, actumque dici malum, quia in voluntate inducit huiusmodi priuationem, ita Ochamus *quodlibeto 3. q. 14. dubio 2. & quest. 15. & quodlibeto 4. q. 1.* Almaynus *tractatu 1. moralium c. 13. Gabr. in 2. d. 35. a. 2.* & Gregor. *ibi quest. vnica. concl. 6.* Quibus videntur interdum fauere Patres citati, præsertim Anselmus, qui ex *p. fesso* probat actum non esse malum nisi quatenus minuit rationem naturæ, sicque in naturalibus multi censent motum sursum, y. g. non esse malum terræ, nisi quatenus

VII.
De quarto.

Quid ad rationem virtutis, quæ dubitandi in principio huius sectionis positam.

E
2. Sectio.